

Till kommunfullmäktige i
Enköpings kommun
Org. nr 212000-0282

Revisorernas redogörelse för 2024 års granskningar

Granskning av delårsrapport per den 31 augusti

Revisorerna har i oktober 2024 lämnat ett särskilt utlåtande över kommunens delårsrapport per den 31 augusti 2024.

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att den bifogade delårsrapportens resultaträkning, balansräkning, den översiktliga beskrivningen av kommunens drift- och investeringsverksamhet samt noter inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR).

Revisorernas samlade bedömning är följande:

- Resultatet i delårsrapporten är **ej** förenligt med de finansiella mål som fullmäktige beslutat om.
- Resultatet i delårsrapporten är **delvis** förenligt med de verksamhetsmål som fullmäktige beslutat om.
- Resultatet i delårsrapporten visar att balanskravet kommer att uppfyllas.

Granskning av årsredovisning 2024

Enligt vår bedömning har årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter upprättats i enlighet med LKBR och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av kommunens finansiella ställning per den 31 december 2024 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året.

Granskning av god ekonomisk hushållning 2024

Vi bedömer att årets resultat är **delvis** förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. Detta då de två av tre finansiella målen för 2024 bedöms som uppfyllda, dock uppfylls ej resultatmålet utifrån att årets resultat uppgår till -1 %, vilket innebär att målnivån om 0,6 % ej uppnås.

Vi bedömer att årets resultat är **delvis** förenligt med de verksamhetsmål som fullmäktige fastställt i budget 2024. Av 88 nyckeltal bedöms 53 ha förbättrats, 26 nyckeltal har försämrats, 5 nyckeltal som förändrande och fyra nyckeltal saknar bedömning. Det ger en sammantagen förbättring på 60 %.

Kommunstyrelsen lämnar en sammanfattande bedömning avseende god ekonomisk hushållning för år 2024.

Grundläggande granskning – kommunstyrelsens och nämndernas ansvarsutövande

En översiktlig granskning har skett i syfte att bedöma om kommunstyrelsen och nämndernas förvaltning har skett på ett ändamålsenligt och från ekonomisk

synpunkt tillfredsställande sätt samt med tillräcklig intern kontroll. Granskningen har dokumenterats i en särskild rapport som biläggs revisionsberättelsen. Sammantaget är bedömningen att kommunen har ett system för styrning, uppföljning och kontroll som omfattar samtliga nämnder.

Några allmänna iakttagelser där vi ser att bedömningen påverkar flertalet nämnder är att vi ser att det i nämndsplanerna saknas nyckeltal eller andra indikatorer och målvärden kopplat till fastställda utvecklingsmål. Vi bedömer att det är av vikt att nämnderna i sin styrning av verksamheten fastställer indikatorer och målvärden för att kunna följa upp att verksamheten utvecklas i rätt riktning.

Vad gäller vår bedömning av revisionsfråga 4b (Fokuserar rapportering på måluppfyllelse för verksamhet) landar vi i en gul bedömning. Detta utifrån att vi under löpande år ser brister i uppföljning och rapportering av fastställda mål för verksamheten. Detta utgör även en avvikelse mot direktiv för rapportering enligt kommunens styrmodell.

Vi bedömer att kommunstyrelsens och samtliga nämnders (undantaget valnämnden) åtgärder för styrning och kontroll har varit **delvis tillräckliga** under året. Valnämnden bedömer vi har vidtagit tillräckliga åtgärder för styrning och kontroll.

Vi bedömer att kommunstyrelsen och samtliga nämnder (undantaget miljö- och byggnadsnämnden, upplevelsenämnden) redovisar en **delvis god måluppfyllelse** för året. Miljö- och byggnadsnämnden kan vi **ej bedöma** då det saknas bedömning av utvecklingsmål i nämndens verksamhetsberättelse. För upplevelsenämnden bedömer vi att de har en **god måluppfyllelse** för året.

Vi bedömer att socialnämnden, upplevelsenämnden, valnämnden samt utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden bedrivit verksamheten på ett ekonomiskt **tillfredsställande sätt**.

Vi bedömer att kommunstyrelsen och tekniska nämnden bedrivit verksamheten på ett **inte helt** ekonomiskt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att miljö- och byggnadsnämnden samt vård- och omsorgsnämnden **inte** bedrivit verksamheten på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt.

Granskning av ägarens styrning och kontroll över kommunala bolag samt bolagens följsamhet av ägarens direktiv

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen **inte helt** har säkerställt att styrning och kontroll sker på ett ändamålsenligt sätt och med tillräcklig intern kontroll.

Utifrån genomförd granskning vill vi lämna följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Att kommunstyrelsen klargör vilka kommunala befogenheter som gäller granskade bolag. Fokus bör läggas på delarna kommunalt ändamål, kommunala befogenheter och allmänhetens insyn i de fall bolagen väljer att överlåta skötseln av kommunala angelägenheter till privata utförare.

- Att kommunstyrelsen och Enköpings kommuns moderbolag aktiebolag utvecklar ägarstyrningen inom områdena "god ekonomisk hushållning" respektive innehåll i bolagens budgetdokument. Vidare bör kommunstyrelsen även formulera ett finansiellt mål för moderbolaget som tar utgångspunkt från fullmäktiges måltal avseende soliditet inom kommunkoncernen.
- Att kommunstyrelsen och Enköpings kommuns moderbolag aktiebolag gör en översyn av samtliga befintliga styrande dokument och säkerställer att de dokument som ska vara gällande för respektive bolag formellt beslutas på dess stämma.
- Att kommunstyrelsen och Enköpings kommuns moderbolag aktiebolag utvecklar formerna för ägardialog samt att detta dokumenteras i Bolagspolicy.
- Att även VD för ENA Energi AB framgent ingår i kommunens ledningsgrupp. Detta för att skapa bättre förutsättningar för koncernövergripande styrning och uppföljning samt för att säkerställa att kommunens samtliga bolag är representerade i gruppen.

Granskning av kommunstyrelsens uppsiktsplikt över nämnderna

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsens uppsikt över nämndernas verksamhet *inte helt* är ändamålsenlig och tillräcklig.

Vi bedömer att det finns arbetssätt som stödjer styrelsens utövande av uppsiktsplikten men att det är väsentligt att det tydliggörs vad som avses med uppsiktsplikt och att det finns en spårbarhet till när och hur styrelsen utövar sin uppsikt. Genomförd granskning visar att det saknas en samsyn över formerna för uppsiktsplikten samt dess innehåll och omfattning. Vi bedömer att det bör förtydligas vad som bedöms ingå i kommunstyrelsens uppsiktsplikt för att stärka processen och tydliggöra systematiken i arbetet.

Kommunstyrelsen har även under året beslutat om särskilda uppdrag med anledning av rapporteringen från de nämnder som prognostiserar underskott. Vi har dock inom ramen för granskningen inte kunnat styrka att åtgärdsarbetet har följts upp av kommunstyrelsen utöver ordinarie rapportering/uppföljning. Vi bedömer att kommunstyrelsen inte kontrollerar vidtagna åtgärder i tillräcklig omfattning.

Utifrån genomförd granskning vill vi lämna följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Säkerställ att planen för uppsiktsplikten färdigställs och att denna skapar en tydlig definition av innehållet i och formerna för utövandet av uppsiktsplikten. Planen bör kommuniceras hos styrelse och nämnder för att skapa en samsyn om arbetet och innehållet.
- Fortsätt att utveckla dialogen med och rapporteringen från nämnderna i syfte att stärka kommunstyrelsens uppsiktsplikt och samordningsansvar. Dialogen och rapporteringen bör dokumenteras i protokoll för att öka spårbarheten och tydliggöra kopplingen till uppsiktsplikten.
- Säkerställ att åtgärder vidtas med anledning av kommunstyrelsens beslut om uppdrag för att nå en ekonomi i balans.
- Se över om rapporteringen till kommunfullmäktige bör kompletteras med en utvärdering avseende utövandet av uppsiktsplikten. En sådan rapportering kan bidra till att identifiera utvecklingsområden och stärka arbetet än mer med uppsikt/samordning.

Granskningen har inte omfattat bolagen och kommunalförbunden. Men däremot rekommenderar vi kommunstyrelsen att säkerställa att planen för uppsiktsplikt även omfattar de kommunala bolagen och kommunalförbunden. För ytterligare iakttagelser så hänvisar vi till bifogad rapport.

Granskning av intern kontroll vid bidragsgivning till föreningar

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att upplevelsenämnden **inte helt** har säkerställt en tillräcklig intern kontroll gällande hantering av bidrag till föreningar.

Vi grundar vår bedömning på att upplevelsenämnden har dokumenterade bidragsregler för föreningsbidrag. Riktlinjernas omfattning kopplat till respektive stöd varierar. Det saknas regler och villkor för det stöd som nämnden kan besluta om kopplat till särskilda händelser, likaså för stödformen driftsbidrag. Vi bedömer att det till viss del sker kontroller i samband med att föreningar ska bli bidragsberättigade som vid ansökningar om föreningsbidrag. Det saknas fullständig dokumentation över de kontroller som ska genomföras med tillhörande rutinbeskrivningar och bedömningsgrunder. Vi noterar även att de kontroller som sker är i form av skrivbordskontroller, d.v.s. verksamhetsbesök med fysiska kontroller sker ej. Utifrån de brister vi noterat i vår stickprovsgranskning bedömer vi att tillräckliga kontroller inte sker i enlighet med riktlinjerna.

Vi grundar vår bedömning på att det utförs vissa kontroller i samband med utbetalning. Kontrollerna som genomförs är inte dokumenterade i någon rutin eller checklista, mer än till viss del i handläggningsmatrisen och i rutinen för utbetalning av föreningsbidrag och kontrollerna som genomförs dokumenteras till viss del. Vi grundar även vår bedömning på att det, förutom t.ex. vissa kontroller av bank- och plusgiro, saknas tillräckliga upprättade rutiner för vilka kontroller och säkerställanden som ska ske i samband med utbetalningar samt hur utförda kontroller ska dokumenteras och signeras. Därutöver bedömer vi det som en brist att det finns flera medarbetare som har behörighet att ändra föreningarnas inbetalningsuppgifter i bidragssystemet Interbook Go samt möjlighet att manuellt ändra beräkningsgrunder för bidragstyperna. Vi revisorer anser att det är en allvarlig brist att det inte utförs några verksamhetsbesök och fysiska kontroller av föreningarna vilket innebär en risk att utbetalda föreningsbidrag inte används till avsedda ändamål.

Utifrån genomförd granskning vill vi lämna följande rekommendationer till upplevelsenämnden:

- Säkerställ att tydliga rutiner, checklistor och bedömningsgrunder upprättas för handläggningen av föreningsbidrag och tydliggör hur ställda krav ska styrkas, kontrolleras och dokumenteras. Detta i syfte att säkerställa spårbarhet och minska personberoende och sårbarhet i handläggningen av föreningsbidragsärenden.
- Tillse att det upprättas riktlinjer och villkor för de särskilda stöd som nämnden kan fatta beslut om.
- Säkerställ tillräcklig omfattning av kontroller i alla delar i processen och att utförda kontroller, bedömningar och vidtagna åtgärder i handläggningen av föreningsbidrag systematiskt dokumenteras och signeras. Tillse att uppföljande kontroller av bidragsberättigade föreningar sker årligen i enlighet med riktlinjerna.

- Säkerställ en tillräcklig uppföljning och åiterrapportering av bidrag samt tillse att det dokumenteras.
- Riskbedöma hela föreningsbidragsprocessen inom ramen för nämndens systematiska arbete med intern kontroll.
- Undersök möjligheten att begränsa antalet användare som kan göra ändringar av inbetalningsuppgifter och beräkningsgrunder i bidragssystemet.
- Tillse ett strukturerat systematiskt arbete med verksamhetsbesök och fysiska kontroller som inkluderar rutiner samt dokumentation av besök och utförda kontroller.

Granskning av ekonomistyrning – inom vård- och omsorgsnämndens samt utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens ansvarsområde

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen *i allt väsentligt* har en ändamålsenlig mål- och budgetprocess på kommunövergripande nivå.

Vår samlade bedömning är att vård- och omsorgsnämnden *inte helt*, under 2024, haft en ändamålsenlig ekonomistyrning. Den interna kontrollen bedöms *ej* varit tillräcklig.

Bedömningen bygger främst på att det saknas en tydlig koppling mellan resursfördelning och utfall, volymer eller behov. Nämnden har inte, utöver den kommunövergripande resursfördelningen, några fastställda eller dokumenterade fördelningsprinciper på nämndsnivå som tar hänsyn till verksamheternas förutsättningar. Vidare har nämndens uppföljning inte varit tillräcklig avseende beslutade åtgärder och eventuella effekter under året. Vår bedömning bygger på att nämndens beslut om åtgärder för en ekonomi i balans fattats sent under året, trots att de ekonomiska utmaningarna varit kända sedan länge. Det saknas en sammanhållen plan för beslutade åtgärder, som även omfattar konsekvensanalys samt en tidsplan för genomförandet. Vi noterar även variationer i lämnade prognoser under året, samt brister i det underlag som prognoserna bygger på.

Vår samlade bedömning är att utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, under 2024, *i allt väsentligt* har haft en ändamålsenlig ekonomistyrning. Den interna kontrollen bedöms *inte helt* varit tillräcklig.

Bedömningen bygger främst på att det finns en resursfördelningsmodell som utgår från verksamhetens förutsättningar och bland annat volymer, lagkrav och prioriteringar samt socioekonomiska faktorer. Vi noterar dock att modellen inte fullt ut upplevs ta hänsyn till förändrade volymer och strukturkostnader. Nämndens uppföljning behöver därför utvecklas i denna del. Vi noterar även avvikelser mellan lämnade prognoser under året, och att förklaringar till variationerna inte redovisas på ett tydligt sätt i de rapporter som nämnden tagit del av.

Utifrån granskningens iakttagelser och bedömningar lämnas följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Säkerställer att pågående uppdrag att utveckla mål- och ekonomistyrning som bland annat omfattar kommunövergripande regler kring ekonomistyrning och resursfördelning genomförs enligt plan.

Utifrån granskningens iakttagelser och bedömningar lämnas följande rekommendationer till vård- och omsorgsnämnden:

- Ta fram och besluta om tydliga fördelningsprinciper för att skapa förutsättningar att utvärdera verksamheterna. Principerna bör omfatta budgeterade volymer, snittpris eller liknande som är styrande i hur nämndens budget fördelas till olika verksamheter, enheter etc. En sådan resursfördelning möjliggör en jämförelse inom nämndernas verksamheter och en mera fördjupad analys av avvikelse (kopplad till volym och effektivitet).
- Tydliggöra ansvar och befogenheter för ekonomisk uppföljning och åtgärder vid befarad avvikelse på enhetsnivå samt besluta om en attestförteckning.
- Ta fram en sammanhållen åtgärdsplan som tydligt beskriver beslutade åtgärder för en ekonomi i balans. En sådan plan bör tydligt ange vilken effekt dessa åtgärder beräknas få på nämndens totala underskott, på kort respektive längre sikt. Den förväntade effekten kan med fördel delas in i delmål som kan mätas för att underlätta uppföljning.

Utifrån granskningens iakttagelser och bedömningar lämnas följande rekommendationer till utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

- Att nämnden fattar beslut om fördelningsprinciper (resursfördelningsmodell) samt attestförteckning.
- Tydliggör innehåll i den uppföljning som nämnden tar del av vad gäller koppling mellan resursfördelning (budgeterade volymer) och den ekonomiska analys som redovisas.

Förstudie idéburet offentligt partnerskap

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna Enköpings kommun genomfört en förstudie av kommunens hantering av Riktlinjer för idéburet Offentligt Partnerskap (IOP). Syftet med förstudien är att ta ställning till om en fördjupad granskning ska göras.

Utifrån genomförd förstudie noteras att inom Enköpings kommun finns 16 aktuella partnerskap, främst inom upplevelsenämnden.

Avseende riktlinjer konstaterar vi att kommunfullmäktige år 2023 antagit riktlinjer för Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP) som beskriver kriterier och processer för samverkan mellan den offentliga och idéburna sektorn. Upplevelsenämnden saknar däremot egna riktlinjer och rutinbeskrivningar för IOP. Det saknas även tydliga bedömningsgrunder som stöd i handläggning och beslutsfattande av IOP. Att riktlinjer, rutiner, checklistor och bedömningsgrunder saknas bedömer vi ökar risken för brister i den interna kontrollen.

Mot bakgrund av vad som framkommit i förstudien har vi revisorer valt att delge denna till kommunstyrelsen och upplevelsenämnden.

Utifrån genomförd förstudie lämnas följande rekommendationer till upplevelsenämnden:

- Upprätta riktlinjer, rutinbeskrivningar, checklistor och tillse tydliga bedömningsgrunder för nämndens arbete med IOP.

- Säkerställ rutiner för att identifiera och hantera eventuella jävssituationer vid beslutsfattande av IOP.

Förteckning över bilagor

Granskningsrapporter från lekmannarevisorerna i de kommunala företagen

- Enköpings kommuns moderbolag AB
- AB Enköpings Hyresbostäder
- ENA Energi AB

Sakkunnigas rapporter

- Sakkunniga bitrådets yttrande över årsredovisning 2024
- Sakkunniga bitrådets yttrande över delårsrapport 2024
- Granskning av god ekonomisk hushållning 2024
- Grundläggande granskning av styrelse och nämnder 2024
- Granskning av ägarens styrning och kontroll över kommunala bolag samt bolagens följsamhet av ägarens direktiv
- Granskning av kommunstyrelsens uppsiktsplikt över nämnderna
- Granskning av intern kontroll vid bidragsgivning till föreningar
- Granskning av ekonomistyrning – inom vård- och omsorgsnämndens samt utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens ansvarsområde
- Förstudie idéburet offentligt partnerskap